

Baptistengemeente Dordrecht

Overspel plegen

Ex. 20:14

¹⁴Pleeg geen overspel.

Matt. 5: 27-32

²⁷Jullie hebben gehoord dat gezegd werd: "Pleeg geen overspel." ²⁸En ik zeg zelfs: iedereen die naar een vrouw kijkt en haar begeert, heeft in zijn hart al overspel met haar gepleegd. ²⁹Als je rechteroog je op de verkeerde weg brengt, ruk het dan uit en werp het weg. Je kunt immers beter een van je lichaamsdelen verliezen dan dat heel je lichaam in de Gehenna geworpen wordt. ³⁰En als je rechterhand je op de verkeerde weg brengt, hak hem dan af en werp hem weg. Je kunt immers beter een van je lichaamsdelen verliezen dan dat heel je lichaam naar de Gehenna gaat.

³¹Er werd gezegd: "Wie zijn vrouw verstoot, moet haar een scheidingsbrief meegeven." ³²En ik zeg jullie: ieder die zijn vrouw verstoot, drijft haar tot overspel-tenzij er sprake was van een ongeoorloofde verbintenis; en ook wie trouwt met een verstoten vrouw, pleegt overspel.

Bij de tekst

In de oude vertaling stond als zevende gebod: *Gij zult niet echtbreken*. Die woorden hebben in de loop der tijd veel opgeroepen. De nieuwe vertaling vertaalt de tekst met: *Pleeg geen overspel*. Die vertaling zit dicht bij de grondtekst. De woorden die in Ex. 20 worden gesproken hebben betrekking op een relatie met een getrouwde vrouw. Dat vraagt enige uitleg. In het oude Israël was er een heel andere huwelijksopvatting dan bij ons. Mannen mochten meerdere vrouwen hebben (denk maar aan Abraham, Mozes en Salomo).

Een ander verschil was dat de vrouw als het ware het bezit was van de man. Hij had de bruidsschat betaald. In Ex. 20 wordt de vrouw beschermd. De Joodse wet was helder. Wanneer er een man een relatie had met een niet getrouwde vrouw, dan zou hij met haar trouwen. Een relatie met een getrouwde vrouw was ten stelligste verboden. Dat was overspel en daarmee werd het heilige verbond van God geschonden.

Jezus & het verbod op overspel

Jezus trekt in de bergrede het verbod op overspel breder. Overspel, zegt Jezus, is de verkeerde neiging van je hart. Daar ligt de bron. Vanuit het hart komen verkeerde handelingen voort. Jezus is stellig, als je oog je verleidt ruk het uit. Daarmee geeft hij aan dat dit een serieuze zaak is. Denk er niet te licht over. (Tussen haakjes, in het Joodse denken zullen deze woorden nooit letterlijk worden opgevat. Een enkele kerkvader deed dat wel, maar dat is een ander verhaal). Ten tijde van Jezus was er een grote discussie over huwelijk, scheiding en overspel. In Deutr. 24 wordt gesproken over een scheidingsbrief, een man mocht zijn vrouw in bepaalde omstandigheden wegsturen. Over die omstandigheden ging de discussie. Was

dat bij overspel (Shammai) of als ze het eten liet aanbranden (Hillel)? Jezus is duidelijk. Echtscheiding is enkel voor noodgevallen. Het is niet de bedoeling. Daarmee komt hij op voor de zwakkere partij. Jezus houdt de geleerden in zijn tijd een spiegel voor. Gaat het om de wet of om het hart?

Overspel van ons hart

Love is the quality of attention we pay to people and things.
(J.D. McClatchy)

Liefde is een werkwoord.
(Alfons van Steenwegen)

Iemand liefhebben wil zeggen: bereid zijn oud met hem te worden.
(Albert Camus)

De liefde begint met zichzelf, slechts als men liefde te veel heeft kan men ervan wegschenken.
(Louis Paul Boon)

Ontrouw is niet: met iemand anders gaan. Ontrouw is: niet meer met elkaar gaan.
(Youp van 't Hek)

Mannen worden verliefd met hun ogen. Vrouwen met hun oren.
(Dr. Phil)

Het begrip overspel wordt in de bijbel vaker gebruikt dan alleen in Exodus 20. In Exodus 20 gaat het over de relatie man-vrouw en hoe je dat zuiver houdt. De profeten pakken het beeld van overspel later op als het gaat om andere onderwerpen. Bijvoorbeeld Jeremia (Jer. 2: 2-5) en Hosea (Hos. 2) gebruiken het beeld voor de relatie tussen Israël en God. Jullie zijn een overspelig

volk! Israël is dan niet een volk dat zich aan het verbond van God houdt, maar dat andere goden achterna loopt. Ten diepste kun je het beeld van overspel ook doortrekken naar jezelf. Hoe trouw ben je aan je eigen hart. Je eigen geloof. Je eigen idealen. Je eigen voornemen. Soms is het goed om even stil te staan. Ben ik geworden wie ik had willen zijn of ben ik ontrouw aan mijn roeping?

Investeren in de andere kant

De tekst van het zevende gebod houdt zowel een waarschuwing als een opdracht in. De waarschuwing ligt in het zelfonderzoek. De opdracht ligt in het investeren in de positieve kant. Een relatie breekt niet zo maar, daar gaat vaak al heel wat aan vooraf. Hoe kun je dat voorkomen? Je hoeft geen groot geleerde te zijn om te beseffen dat om een relatie goed te houden je er in moet investeren. Wat je water

geeft dat groeit! Dat geldt voor een relatie met een partner, dat geldt voor de relatie met God. Dat geldt ook voor de idealen van je hart. Als het gaat om het huwelijk, weet je dan wat de ander bezig houdt? Hoe kun je samen wat opbouwen? Als het gaat om de relatie met God: Wanneer kan God tot je spreken? Als het gaat om eigen idealen: Waar wil jij over tien jaar zijn en wat heb je daar voor over?

Een genezende gemeenschap

We leven in een wereld waarin het zevende gebod niet vanzelfsprekend is. Volgens de Joodse traditie kregen Adam en Eva in het paradijs al ruzie wie er nu eigenlijk van de appel gegeten had. Soms loopt dat helemaal uit de hand. Hoezeer ook de heiligheid van het huwelijk in kerken benadrukt wordt, elke kerk krijgt ook te maken met de andere kant. Het is de verdrietige constatering, dat er binnen de kerk net zo veel echtscheidingen plaatsvinden als buiten de kerk.

Voor kerken en gemeenten ligt er een belangrijke taak. Aan de ene kant is dat leren hoe God relaties bedoeld heeft. Wat heb je daarvoor nodig? Aan de andere kant ligt er een taak om een helende gemeenschap te zijn. De opdracht te zijn zoals Jezus zelf. Wanneer dingen mis zijn gegaan en mensen zijn gebroken, de weg tot heling te openen. Een helende gemeente is een gemeente die iets weerspiegelt van het hart van God.

tien geboden

- 1 Laat in alles zien dat ik je enige God ben
- 2 Creëer geen nep goden
- 3 Misbruik mijn naam niet
- 4 Ontvang de rustdag als mijn geschenk
- 5 Heb respect voor je ouders
- 6 Vermoed niemand in woorden of daden
- 7 Pleeg geen overspel
- 8 Eigen je niets toe dat van een ander is
- 9 Laten je woorden echt zijn
- 10 Begeer niet iets dat een ander heeft

verdieping

Overspel David-Bathseba
2 Sam. 11-12

Berouw David
Psalm 51

vragen

- 1 Welke uitspraak over liefde spreekt je aan? Welke roept vragen op?
- 2 Wat versta jij onder overspel van het hart? Kun je daar voorbeelden bij bedenken?
- 3 Waar komt overspel vandaan? Hoe voorkom je overspel?
- 4 Hoe kun je investeren in de relatie met elkaar? Zie je de parallellen in de relatie tot God en tot het eerlijk zijn ten opzichte van je eigen idealen?
- 5 Op welke wijze kunnen wij een liefdevolle gemeenschap zijn en dat handen en voeten geven? Hoe kun je in dat opzicht van betekenis zijn voor de mensen in je eigen omgeving?
- 6 Als het gaat over dit onderwerp, wat zou je willen vragen aan jonge mensen? En wat aan oudere mensen?